

PROBLEMATICA CONSERVĂRII COLECȚIEI BOTANICE A MUZEULUI “DELTA DUNĂRII” - ICEM TULCEA

Marcela TONE

Colecțiile unui muzeu constituie în primul rând un patrimoniu de valori de cultură concretizat sub forma de bunuri materiale.

Muzeul “Deltei Dunării” din Tulcea posedă un bogat patrimoniu botanic, de aproximativ 13.500 plante herborizate, reprezentând în special flora Rezervației Biosferei Delta Dunării. Dar toate aceste bunuri de cultură au o anumită valoare specifică pentru că poartă o anumită informație, pentru studiul taxonomic, morfologic, cronologic și corologic, biometric etc. al speciilor vegetale.

Data fiind perisabilitatea ei, colecția botanică este păstrată în întregime în depozit, respectiv la etajul clădirii muzeului, în dulapuri de lemn cu rafturi. În aceea ce privește sistemul de organizare, herbarele sunt depozitate sub formă de mape, conform criteriului sistematic.

Mapele cuprinzând unul sau mai multe genuri de plante, lipite pe coli, împreună cu eticheta pe care sunt notate datele nomenclatorice și de colectare. Aceste mape sunt de două feluri: tip pachet (tipul vechi) în care colile cu plante sunt suprapuse între două coperti de carton strânse cu două panglici de bumbac și învelite în hârtie albă peste care este făcută o legătură în cruce cu sfoară de cânepă. Acest mod de conservare implică operații multe ce trebuie făcute pentru a ajunge la obiectul de studiu ori conservare (adică la plantă).

Pe fiecare mapă este scris numărul de ordine (inventar), urmat de cele două numere de inventar ale colii prime și ultime pe care le cuprinde și numele genurilor sau ale familiei (familiilor), cărora aparțin plantele. Pe dulapuri, este notat de asemenea numărul primei și ultimei mape și al respectivei plante depozitate, iar unde e necesar și al familiei de plante.

Documentele de bază ale colecțiilor botanice sunt registrele-inventar și fișierul topografic de genuri, cu ajutorul cărora se realizează găsirea speciilor de plante în depozit. Acest sistem de organizare pune în evidență și valoarea colecției dar îngreunează consultarea plantelor de către specialiști impunându-se căutarea speciilor în fișier și extragerea mapelor cu speciile necesare.

Pentru aceasta s-a întocmit catalogul herbarului, în care speciile sunt enumerate în ordine sistematică, specificându-se toate numerele de inventar ale speciei respective.

Catalogul permite găsirea imediată a speciei căutate și a tuturor numerelor de inventar ale respectivei specii.

Prima și cea mai importantă cerință a unui depozit este să fie salubru, condiție îndeplinită de spațiul în care este păstrată colecția botanică.

Umiditatea, temperatura și compoziția aerului, alături de lumină sunt factorii care pot influența foarte mult starea de conservare a herbarului. Numai un mediu stabil, ferit de

oscilații bruște de temperatură și umiditate, cu o compoziție a aerului corespunzătoare, poate oferi colecției botanice echilibrul necesar unei păstrări îndelungate.

Umiditatea atmosferică acționează prin variațiile ei, asupra plantelor din colecție producând tensionări în țesuturi, fapt ce duce la fragmentarea organelor vegetale.

Pentru a preveni această degradare se recomandă citirea zilnică a higrometrelor și reglarea umidității relative (U.R.) în așa fel încât, umiditatea să se păstreze între 50% - 65%.

În depozitul muzeului nostru, umiditatea relativă a aerului încăperii (%) a avut în ultimii ani, următoarele medii lunare și anuale:

An	Lunile											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1994	72,5	71,0	69,2	67,5	66,0	60,0	59,5	55,0	63,0	63,8	69,0	74,5
1995	75,5	73,0	73,5	69,5	68,0	62,0	60,0	58,0	59,5	65,0	69,0	72,0

Dacă de la o zi la alta nu există variații mai mari de 1%, se constată în schimb diferențe destul de mari de umiditate de la o lună la alta și de la an la an. Aceasta deoarece microclimatul depozitului este influențat de climatul exterior.

Diminuarea variațiilor prea mari ale umidității (precum și a temperaturii) se face prin aerisire. Deasemeni pentru absorbția umidității introducem granule de silicagel sau var nestins.

Pentru prevenirea mucegaiurilor în depozit avem introdusă o lampă bactericidă.

Trebuie subliniat însă că, microclimatul din dulapurile în care sunt păstrate mapele cu plante, prezintă oscilații mult mai mici decât decât din depozit aflându-se în marea majoritate a zilelor anului în intervalul de umiditate relativ recomandat.

Între umiditatea relativă a aerului și temperatură există un raport invers proporțional: creșterea temperaturii provoacă scăderea umidității, scăderea temperaturii determină creșterea umidității. Cunoscând acest lucru, se poate regla umiditatea relativă și se poate menține între anumite limite prin reglarea temperaturii din încăperea.

Temperatura optimă pentru conservarea colecției botanice este de 17°C - 20°C. Se admit variații de temperatură de câteva grade în afara acestor limite, cu condiția ca umiditatea relativă să rămână între 50% - 65%. În depozit, temperatura (°C) a avut în ultimii ani următoarele medii lunare și anuale:

An	Lunile											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1994	16,5	16,0	17,0	17,0	17,5	18,0	18,5	20,0	19,0	18,2	17,0	16,0
1995	16,7	16,0	16,9	17,0	18,0	19,0	20,0	21,0	20,0	18,0	17,0	16,5

Menținerea aproximativ constantă a temperaturii în depozit se face prin aerisire.

Cea mai mare activitate fotochimică o are lumina zilei, urmată de iluminatul fluorescent și cu un grad mai mic de nocivitate, cel incandescent.

Pentru colecția botanică din muzeul nostru, lumina nu prezintă nici un pericol

deoarece mapele sunt împachetate și închise în dulapurile depozitului.

Aerul cu care vin în contact piesele muzeale conține o serie de substanțe, gaze și suspensii, care influențează negativ starea de conservare a lor. Dintre acestea, cel mai penetrant pentru piesele botanice este praful, care prin depunere, crează suprafețe de alterare a plantelor. Fiind higroscopic, fixează umiditatea din aer, determinând în timp degradarea unor părți din plante. Pentru preîntâmpinarea depunerii prafului pe mapele cu plante și între colile cu material botanic este necesară etanșeizarea dulapurilor din depozit, menținerea curățeniei în depozit, prin folosirea aspiratorului și ștergerea cu o cârpă umedă a dulapurilor.

Menținerea unui microclimat sănătos și a curățeniei, desinsecția materialului botanic nou introdus, folosind analcid sau naftalină introdusă în săculețe de tifon, sunt condiții absolut necesare pentru preîntâmpinarea apariției în colecție și depozit a unor specii dăunătoare de mușegaiuri și micromicete, insecte.

Păstrarea patrimoniului botanic, a tezaurului de valori muzeale este o datorie față de știință și umanitate, un act de dăruire profesională de care trebuie să dea dovadă conservatorul de muzeu.

BIBLIOGRAFIE :

1. Iustin Hondrea, *Material didactic de Științe Naturale și Agricultură*, București, 1969.
2. *Studii și Comunicări*, Editura Muzeul Sătmărean, 1994 - 1995, XI - XII.
3. *Tibiscus*, Muzeul Banatului, Timișoara, 1979.
4. *Revista Muzeelor și Monumentelor*, 6, 1984, Consiliul Culturii și Educației Socialiste.
5. *Revista Muzeelor și Monumentelor*, 7, 1989, Consiliul Culturii și Educației Socialiste.
6. *Revista Muzeelor*, 1, anul IV, 1967, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă.
7. *Revista Muzeelor*, 4, 1969, Direcția Muzeelor și Monumentelor.
8. Radu Florescu, *Bazele muzeologiei*, București, 1994.
9. M.V. Farmakovski, *Conservarea și restaurarea colecțiilor de muzeu*, Ministerul Culturii, București, 1954.
10. Gheorghe Mohan, *Ghidul naturalistului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1990.

ASPECTE PRIVIND CONSERVAREA PLANTELOR